

Franciscus Mercurius van Helmont

CĂBĂLĂ CREȘTINĂ

sau

SINCĂTĂBĂZĂ EBRĂICĂ

sau

Aplicarea doctrinei cabaliștilor evrei
la dogma Noului Testament

Traducere din limba franceză și îngrijire ediție:
GEORGE SCRIMA

EDITURA HERALD
București

*Caut și nu renunț, nimic nu mă poate
opri din căutare.*

*Fac presupuneri, mă străduiesc să
pătrund toate înțelesurile, experimentez,*

*Întreb, caut să-i conving cu argumente
iscusite pe iudei.*

*Când găsesc o cale mai bună, o urmez și
caut o izbăvire unică.*

CUPRINS

Cuvânt-înainte	9
1. Despre stările diferite ale universului	15
2. Despre starea primară a universului sau despre instituirea primordială și despre ceea ce o caracterizează	21
3. Despre mijlocitorul primei creații sau primul Adam	29
4. Despre ființele create și scopul creării lor	69
5. Despre starea destituirii ce a urmat	75
6. Despre starea constituirii prezente	83
7. Despre pre existența sufletelor in specie	93
8. Despre persoanele divinității, in specie	145
9. Despre a treia stare de depravare sau despre căderea sufletelor	151
10. Despre starea supremă de restituire și despre primul său grad	157
11. Despre al doilea grad al restituirii sufletelor	163
12. Ultimele două niveluri ale restituirii mesianice	185
Bibliografie selectivă	191

CUVĂNT-ÎNĂINTE

„Cabala” (lit. „a primi”, „primire”) este doctrina esoterică a evreilor, prin intermediul căreia se încearcă să se explice natura Creatorului și a creației, precum și raporturile existente între Absolutul inefabil, lumea finită și ființa umană.¹

Unii au considerat Cabala o revelație divină, adusă pe pământ de îngeri pentru a-l învăța pe primul om – în urma neascultării și căderii sale – mijloacele de a-și recuceri starea paradisiacă originară². Alții au socotit că Moise, după ce a primit știința Cabalei de la Dumnezeu pe muntele Sinai, a transmis-o secole de-a rândul pe cale orală, până când Ezra a primi porunca să o aștearnă în scris odată cu Legea.³

Apărută pe tărâmul iudaismului, Cabala, în întregul ei, s-a constituit într-un amplu comentariu mistic al Torei, sub toate aspectele sale, menit să evidențieze cele

---

¹ Vezi în acest sens, Adolph Franck, *Doctrina Cabalei* (2013), Pappus, *Cabala* (2018), Constantin Daniel, *Cabala și literatura ei aramaică*, (2009), Leo Schaya, *Omul și Absolutul după doctrina Cabalei* (2010) – toate apărute la Editura Herald.

² Reuchlin, *De Arte cabalistica*.

³ Pico della Mirandola, „Apolog”, *Opere*, vol. I.

mai tainice înțelesuri ale cuvintelor Scripturii. Indiferent de momentul apariției sale, Cabala a rămas un domeniu exclusiv al gândirii rabinice până în perioada Renașterii, când începe să intereseze și mediile creștine.

Începuturile „Cabalei creștine” sunt plasate de cei mai mulți exegeți în vremea lui Pico della Mirandola, filosof renașcentist și creator al neoplatonismului creștin. Această expresie definește fie o interpretare a principalelor teme cabalistice în contextul credinței și dogmei creștine, fie o interpretare a doctrinelor creștine pe baza conceptelor și metodelor cabalistice.

De la începutul secolului al XVI-lea și până la mijlocul celui de-al XVII-lea, Cabala a exercitat asupra teologiei, filosofiei, științelor naturale și medicinei o influență considerabilă. Conținutul său i-a inspirat pe Pico della Mirandola, Johannes Reuchlin, Christian Knorr von Rosenroth, Johannes Kemper, Raymondus Lullus, Cornelius Agrippa, Paracelsus, Henry Morus, Robert Fludd, Van Helmont, Jacob Boehme și pe cele mai înalte spirite preocupate de cercetarea științei universale, a acelei științe unice „care descoperă în profunzimile naturii divine adevărata esență și sursa tuturor lucrurilor” (Reuchlin).

Opera principală a lui Christian Knorr von Rosenroth este *Cabala denudata seu doctrina Hebraeorum transcendentalis et metaphysica*, Sulzbach, Abraham Lichtenthaler, 1677, și *Cabalae denudatae tomus secundus*.

Id est Liber Sohar restitutus, Frankfurt, Johann David Zunner, 1684.

A. Prima parte a lucrării conține următoarele texte:

1. O cheie pentru înțelegerea Cabalei, adică explicarea și împărțirea tuturor numelor și omonimelor divine după nivelurile sephirotice derivate din tratatul *Pardes Rimonim* al lui Moshe Cordovero.

2. Tratatul *Sha'arei Orah* al lui Yosef Gikatilla.

3. Cabala lurianică tradusă în latină după un manuscris.

4. Indexul celor mai multe subiecte cabalistice ale *Zoharului*.

5. Un rezumat al tratatului *Aesch Mezareph* (Focul Aurarilor).

B. Partea a doua sau *Liber Sohar restitutus*, care a fost tipărită la Sulzbach în 1684, conține printre altele traducerea în latină a lucrării lui Chayim Vital *Sepher ha-Gilgulim* (sub denumirea *De revolutionibus animarum*) și un tratat intitulat *Adumbratio Cabalae Christianae Id est Syncatabasis Hebraizans, sive brevis Applicatio Doctrinae Hebraeorum Cabbalistimae ad Dogmata non foederis; pro formanda hypothesis, ad conversionem Judaeorum*.

Adumbratio Cabalae Christianae a apărut în volum separat, în același an (1684), sub forma unui dialog între un „cabalist” și un „filosof creștin”, scopul urmărit fiind convertirea evreilor la creștinism pe baza unor argu-

Knorr von Rosenroth, Cabala denudata, Sulzbach, 1677.

mente de natură cabalistică și cu ajutorul unor pasaje din Noul Testament.

Pentru tot ceea ce a însemnat Cabala creștină, opera lui Rosenroth a rămas extrem de influentă până la începutul secolului al XX-lea. În acest sens, A. Franck afirma:

„O operă exhaustivă, precisă, demnă de cel mai înalt respect, grație efortului și sacrificiilor al căror rezultat îl reprezintă, este *Cabala denudata* a baronului von Rosenroth. Aflăm în această lucrare, alături de o traducere în general fidelă, texte prețioase, printre care și trei fragmente dintre cele mai vechi ale *Zoharului*¹, capodopera cea mai prețioasă a Cabalei. Alături de analize amănunțite, lucrarea mai cuprinde tratate alcătuite de cabaliști moderni, precum *Adumbratio Cabalae Christianae* al lui van Helmont și un dicționar de idei; în sfârșit, sub pretextul și probabil cu speranța sinceră de a-i converti la creștinism pe adepții Cabalei, autorul a reunit toate pasajele din Noul Testament având o oarecare asemănare cu doctrina cabalistică [...]

Opera lui Rosenroth va rămâne întotdeauna un exemplu de erudiție și va fi consultată de toți cei care vor dori să cunoască gândirea iudaică sau misticismul sub toate formele sale. Prin aprofundarea cunoașterii Cabalei realizată de baronul von Rosenroth, doctrina cabalistică a încetat să fie studiată exclusiv ca obiect de

---

¹ Vezi în acest sens *Zoharul*, ed. a 5-a, trad. Ilie Iliescu, Ed. Herald, București, 2019. Volumul cuprinde cele trei lucrări amintite: *Cartea misterului*, *Mare Adunare sfântă* și *Mica Adunare sfântă*.

convertire sau ca știință ocultă. Ea și-a primit locul meritat în cadrul cercetărilor filosofice și filologice, în istoria generală a filosofiei și a teologiei raționale, care încearcă să explice prin propriile metode unele pasaje dificile din Noul Testament”.

S.G.

CAPITOLUL I

DESPRE STĂRILE DIFERITE ALE UNIVERSULUI

— (3) —

KABBALÆ CHRISTIANÆ CAPUT PRIMUM.

De variis universi statibus.

Kabbalîsta. Philosophus Christianus.

§. 1.

Abbalîsta. Nôsti, amice, nihil urgeri acrius, quam conversionem nostram; quam tamen nos statui-
mus impossibilem, quamdiu tantopere dissidemus in me-
thodo proponendi dogmata, terminorumque utrinque
necessariorum usu. Cum itaque intelligam, te dogma-
tum nostrorum Philosophicorum haud adeo esse igna-
rum, scire velim, an non inveniri queat hypothesis ali-
qua, cujus beneficio sive nos melius intelligere possemus
doctrinam vestram; sive vos assolvere queatis modis
loquendi nostris ænigmaticis.

§. 2. Philosophus Christianus. Rem proponis omnium difficillimam, me-
zique nec professioni, nec eruditioni, quam nimis seio exilem esse, convenientem.
Suspicatus tamen nonnulla sum huic intentioni non admodum dissona, quæ si à fe-
licioribus ingeniis elaborarentur, tuo forte satisfacerent desiderio. Vereor autem,
ne vel in limine te absterreat scopus meus, qui eo tendit, ut non tantum infinita
Dei erga genus humanum propensio atque bonitas illustretur; sed etiam persona
illa, quæ nobis Messias dicitur, ejusque vita, quoad ejus fieri queat, exalte-
tur; nec non sincera ejusdem imitatio cultusque Dei purus promoveatur; adeoque hy-
pothesis ista omnia sublimiorum studiorum & actuum sectatoribus commendabilis
sit.

§. 3. Kabbalîsta. Cuncta trutinabo; modo rem dimensus fueris totam & à
primis rerum initis, ad ultimos usque earum terminos telam pertexas. Objectum
ergo tuum erit totum universum: quomodo illud definis?

§. 4. Phil. Christ. Totum universum nihil mihi est aliud, quam connectio
causati, cum causâ sua, seu principiati cum principio, quod Dei nomine vo-
camus.

§. 5. Kabbal. Ego qui ad symbolica magis feror, universum intueor ceu
Academiam, ubi Doctor est causâ causarum & Discipuli causata.

(a) 2

§. 6.

I. CABALISTUL – Știi, prietene, că nu există nimic mai presant decât convertirea noastră [la credința creștină]? Socotim totuși că lucrul acesta e cu neputință câtă vreme greșim în metoda noastră de a expune dogmele, ca și în terminologia necesară acestui scop.

Îți voi expune, așadar, învățăturile filosofilor noștri – față de care, nădăjduiesc, tu nu ești un ignorant – pentru a descoperi dacă nu s-ar putea afla vreo formulare (*hypothesis*) mai precisă care să ne facă pe noi să vă înțelegem mai bine doctrina sau să vă familiarizeze pe voi cu modalitățile de expunere a misterelor noastre.

II. FILOSOFUL CREȘTIN – Tu propui un lucru nespus de greu, ce nu este în acord nici cu profesia mea, nici cu propria-mi cunoaștere, pe care o socotesc insuficientă. Cred totuși că acest demers nu e într-un totuși disonant și, dacă ar fi elaborat de spiritele cele mai pătrunzătoare, ți-ar satisface poate dorința. Cred totuși că preliminariile te vor îndepărta de scopul la care eu țin; el constă nu atât în a arăta nesfârșita bunătate și grijă a lui Dumnezeu față de neamul omenesc, ci mai degrabă în a exalta pe cât posibil viața personajului misterios numit Mesia, căci prin *Imitatio Christi* îi va fi adusă lui Dumnezeu o adorare pură și pentru că lucrul acesta, culme a învățăturilor și faptelor, va inspira și sectarilor respectul față de Mesia.

III. CAB. – Voi cerceta, așadar, toate acestea. Într-un câț planul tău este de a examina și reflecta asupra lucrurilor încă de la începutul lor, trebuie să urmărești

explicația până la deznodământul ei. Obiectul tău este deci universul întreg. Cum îl definești?

IV. F.C. – Universul întreg nu este pentru mine decât legătura dintre efectul cauzat și cauza însăși sau dintre obiectul esențializat și esența sa, fapt numit de noi cu un singur cuvânt: Dumnezeu.

V. CAB. – Eu, care sunt mai familiarizat cu simbolismul, consider universul ca pe o academie unde învățătorul sau maestrul este cauza cauzelor, iar discipolii sunt produsele cauzalităților.

VI. F.C. – Este același lucru. Suntem de acord asupra acestui punct. Dar cum această conexiune sau academie nu rămâne întotdeauna într-o stare identică, se pot stabili în ea patru diversități principale, adică:

- în primul rând o stare de Instituire primordială;
- în al doilea rând, o stare de Destituire care îi este consecutivă;
- în al treilea rând, o stare de Constituire recentă;
- în al patrulea rând, o stare finală de Restituire supremă.

VII. CAB. – Perfect. Cele patru stări mi se par asemănătoare, nu numai cu cele patru litere ale lui *Tetragrammaton*, ci și cu cele patru plenitudini ale acestui nume.¹

VIII. F.C. – Să continuăm. Starea primară este cea în care Dumnezeu, luminează cu totul omogenă în sine, a

---

¹ Vezi prefața cărții *Zohar*, tomul I, partea 3, pp. 113–115.

produs ființele create (*naturas creatas*) sau lumina secundă.

IX. CAB. – Voi adăuga continuând alegoria propusă: cele cărora, în școala celestă (*schola superna*), El le-a dăruit comoara îmbelșugată a cunoașterii și dragostei sale.

X. F.C. – Starea secundă este cea în care ființele au fost aruncate din înălțimea demnității lor primordiale.

XI. CAB. – Iar eu aș spune: aceste ființe create sunt asemănătoare cu un vas care, datorită excesului de lumină dată de meditații desăvârșite, este spart și făcut țăndări. Atunci sunt produse și aruncate cioburile sau „cojile” (*qlipoth*), adică puterile răului.

XII. F.C. – A treia stare este cea a căderii sufletelor omenesti.

XIII. CAB. – Iar eu spun: în care ființele create au fost separate și așezate în alte clase ale cunoașterii divine: cu excepția acelor suflete care, prin seducerea lor de către Satan, sunt aruncate la fel și amestecate cu cioburile deja azvârlite.

XIV. F.C. – A patra stare este cea în care Restituirea este făcută de către Mesia.

XV. CAB. – În starea aceasta, Școala cea nouă va fi înălțată de către Mesia, iar Restituirea tuturor lucrurilor va fi săvârșită după distrugerea și suprimarea duhurilor rele.